

Hørings svar fra RIO Rusmisbrukernes Interesseorganisasjon på NOU 2011:15

RIO har allerede hatt gleden av å kunne gi tilbakemeldinger på NOU 2011:15 både ved Kommunal og Regionaldepartementets besøk i RIO Rusfri Bolig i Sarpsborg , og i kontaktutvalget mot fattigdom i Norge i Arbeidsdepartementet.

Rio er svært glade for at man nå endelig har tatt boligproblematikken opp til en ny og grundig vurdering. Vi er også svært fornøyd med utvalgets anbefalinger. Utvalget s rapport er god lesning. Innspillene og forslagene får oss til å tenke at fortsatt er HÅP for de vanskeligstilte og bostedløse i Norge!

Det er GODT å se at utvalget er tydelige i sin anerkjennelse av at alle trenger en bolig. Det er BRA at man har et mer helhetlig fokus på *vanskeligstilte på boligmarkedet* - og ikke kun på *bostedløse*. Og det er absolutt på tide at man tar opp *ansvarliggjøring* av både stat og kommune!

RIO stiller imidlertid spørsmål ved hvor det ble av brukermedvirkningen i utarbeidelsen av anbefalingene? Det var ingen representanter for vanskeligstilt på boligmarkedet i gruppa, *og det var også et svært tynt grunnlag for innhenting av kunnskap fra brukergruppene generelt* .

RIO har som kjent hatt et prosjekt og senere en samarbeidsavtale med Husbanken – og vi har hatt stort fokus på boligsosialt arbeid i Norge siden 2006. RIO har sagt det meste av det som står i utvalget s rapport i årevis! Vi anbefaler KRD å lese rapportene fra Boligsosialt brukerfokus der mange av disse problemstillingene omtales allerede i 2007.

Gjennom å utelate brukermedvirkning i dette arbeidet bekrefter dere bare at *vi ikke blir hørt før fagpersonene sier det for oss!! Dette er en nedlatenhet som man ikke kan være bekjent av i departementet*. Departementene MÅ legge lista for REELL brukermedvirkning!! Hvis man ikke får det til der, hvordan skal man da forvente at man skal få det til i resten av systemet??

KRD har en jobb å gjøre her, og RIO håper at dere tar dette til etterretning. Dette også i forhold til Husbanken. RIO har forsøkt å finne noe i KRDS oppdragsbrev om brukermedvirkning, men måtte dessverre konstatere at dere ikke har nedfelt forventninger om reell brukermedvirkning i Husbanken heller. Dette er bekymringsverdig!!

Når det gjelder utvalgets øvrige forslag og betraktninger har vi følgende kommentarer:

I forhold til å eie sin egen bolig

Det er BRA at man vil legge til rette for at flere kan eie sin egen bolig. PÅ TIDE at man fokuserer kommunenes praksis rundt startlån, tilskudd og tapsfond! Her er praksisen svært forskjellig fra kommune til kommune, og RIO har i flere år påpekt det faktum at virkemidlene ikke når de målgruppene de er ment for!

Flere kan eie! Men; det må være *forsvarlighet* - og *sammenheng mellom* tilbud om arbeid, meningsfylt aktivitet og god, individuell oppfølging! RIO vil påpeke at det ikke er en god løsning hvis man nå "støvsuger" det kommunale leiemarkedet for å få flest mulig inni eid bolig. Det å eie en bolig innebærer mye ansvar. RIO er bekymret for at mange aktive rusavhengige kan havne i eid bolig som de ikke klarer å vedlikeholde og som dermed mister verdien, og fører til at vedkommende bare får mer gjeld og større problemer. Når utvalget har et så klart fokus på oppfølging er dette glimrende, men hverdagen i kommune Norge er langt fra KRD s korridorer! Mange rusavhengige mottar ikke den oppfølgingen de har bruk for, ofte er dette også fordi de ikke er i stand til å ta i mot tilbudet. Dette er logisk når din hovedprioritet er å skaffe rusmidler. Vi kjenner til mange eksempler på folk som bor i egen bolig – og som ikke mottar annen støtte enn trygd.

Målet om at flest mulig skal kunne eie bolig krever at den som skal eie **settes i stand til** å kunne takle økonomi, kravet om vedlikehold osv. Leie til eie modellen er svært velegnet i forhold til dette.

Også når det gjelder barnefamilier må man tenke *helhetlig og sammenhengende!* Man må forsikre seg om at mennesker mottar et **helhetlig tilbud**, ikke bare en bolig. Ting må henge sammen.

Når det gjelder å leie bolig

Det er BRA at man ser behovet for å rydde opp i utleie markedet både kommunalt og privat. Her er også ansvarliggjøring av kommunen som huseier avgjørende!

Sertifiseringsordning og kontroll og oppfølging med private utleiere er bra, man burde ha en liknende oppfølging og kontroll med de kommunale boligselskapene!

Når det er sagt vil vi påpeke at det VIKTIG med gode *brobyggertiltak* mellom kommune og privat marked. I de store byene er det et problem at de private utleierne skor seg på de vanskeligstilte. I de mellomstore og mindre kommunene er det et større problem at de private utleierne ikke vil leie ut til vanskeligstilte. Spesielt er det *fortsatt* et stort problem i forhold til kommunenes praksis med husleiegaranti, og ikke depositum. Huseierne har dårlig erfaringer med kommunene som ikke tar ansvar for hærverk og lignende – og som heller ikke følger opp beboere som er aktivt rusmiddelavhengige og ofte psykisk syke.

Her er det viktig å satse på boligkontaktordninger som kan fungere som bindeledd mellom huseiere, leier og kommunen

RIO mener også at det er AVGJØRENDE med god, nasjonal organisering for leietakerne! En landsdekkende organisasjon som Leieboerforeningen, bør opprettes med støtte fra staten – og under *organisering av brukerne*.

Utvalget s forslag til tiltak

RIO mener at bygging av 2500 nye boliger er for lite!! Vi har allerede over 6000 registrerte bostedløse, og mørketallene tilsier kanskje det dobbelte. Det må bygges minst *det tredobbelte*, samt at man må ha en opptrappingsperiode der det følger *øremerkede midler med!*

Og NB!! Nå bør kommunene være ferdig med kartleggingen av behovene for boliger. Nå har de fått lov å kartlegge de siste 10 åra med det ene kartleggingsprosjektet etter det andre! NÅ må de begynne å bygge! RIO kan garantere at det finnes nok av folk som kan flytte inn!

Det må stilles krav til kommunene om differensiert og målrettet innhold og rammer i botilbudene.

RIO er svært fornøyd med utvalget klare anbefalinger om styrking av oppfølgingstjenester i boligene: Men: Vi trenger IKKE flere helsefagarbeidere, men folk med boligsosial/ sosialfaglig bakgrunn! Sykepleiere flommer inn over rusoppfølgingsfeltet, noe som bekymrer oss i RIO veldig. Vi trenger ikke en mengde velmenende, stakkarsliggjørende sykepleiere for å begynne å sette det ene beinet foran det andre på veien til et bedre liv. Vi trenger målrettede, dyktige og tilstedeværende mennesker med fokus på positive forventninger, utvikling og mestring.

Oppfølgingstjenestene kan ikke bygges ut gjennom prosjektstillinger uten at det *sikres* at disse *prosjektstillingene videreføres!* RIO ser at gode prosjekter legges ned daglig!

Og dessuten: 30 millioner holder ikke! Det sier seg selv!!

RIO jubler over utvalgets forslag om at ***en trygg bosituasjon bør defineres som en del av behandlingen!***

Vi MÅ få en *storsatsning* på RUSFRIE oppfølgingsprosjekter/ boligprosjekter! Jfr. RIO Rusfri Bolig, Brukerbasen MARBORG, WayBack overgangsbolig. (Dette forutsetter samtidig et differensiert boligtilbud ellers) Alt for mange slippes ut av fengsel eller rusbehandling uten et trygt sted å bo, mange slippes ut uten noe bolig tilbud overhodet. Kommunene må ansvarliggjøres i forhold til å gi SAMMENHENGENDE TJENESTER! Bolig er bare *rammen* rundt livet ditt! Tilbud om tilgjengelig individuell oppfølging, meningsfylt aktivitet og målrettet nettverksbygging MÅ på plass!

Og **JA!** RIO stiller seg **100 % bak forslaget om at det kommunale ansvaret for å skaffe boliger mål lovfestes.** Dette har vi sagt i uttallige sammenhenger! Bostedløse har ingen formelle rettigheter utenom tak over hodet – og helt fram til 1. januar 2011 ble midlertidig bolig omtalt i lov om sosiale tjenester som ”telt eller lignende”!

Det er på tide at et av verdens rikeste land tar grep om det boligsosiale arbeidet, at vi får en lovfestet rett til bolig, ansvarliggjøring av kommune og

stat og ikke minst reell og meningsfull tilrettelegging og oppfølging slik at vi har en "fair" sjanse til å komme oss videre.

RIO er svært fornøyd med utvalgets anbefalinger – og håper at man vil ta dette til etterretning i KRD og andre instanser slik at vi kan begynne å *gjøre noe*.

Vi forventer også at KRD trekker brukerne med i det videre arbeidet rundt dette – og i arbeidet med den nye stortingsmeldingen.

Kontaktperson:

Line Eikenes

Email: line.eikened@rio.no

Tlf 995 44 106